

Okul Sisteminde Sınıf Öğretmenlerine Dair Beklentilerin İncelenmesi

Hülya ÇELİK¹ & Davut HOTAMAN²

Received: December, 10, 2018 ~ Accepted: December, 30, 2018

Online Published: December, 31, 2018

Suggested Citation: Çelik, H., & Hotaman, D. (2018). Okul sisteminde sınıf öğretmenlerine dair beklentilerin incelenmesi. *YILDIZ Journal of Educational Research*, 3(2), 58-74. doi: 10.51280/yjer.2018.009

Abstract

Primary aim of this thesis is investigating expectations from primary school teachers. Research consists of stakeholders in school system such as, school administrators, parents, students and primary school teachers. School administrators, parents and students were asked what they expect from primary school teachers as well as what teachers expect from themselves and which expectations are proving hard to match from their view. Study group in this research is comprise of 17 school administrators, 60 teachers, 405 parents and 446 students who volunteered and are in 7 different districts in Istanbul during 2016-2017 school year. 7 schools took part in this research 4 of which are public schools. Research is done with interview forms and data from this forms is analysed with using qualitative analysis method as thematic analysis. School administrators, parents and students defined their expectations from school teachers. School teachers explained their expectations are similar to that of other stakeholders' however, they shared their views on the subject why they cannot match the expectations. Stakeholders in this research concurred on the subjects of positive role model characteristic, academic success, stakeholder communication and cooperation, class management – discipline. After analysing the data from research, the most important expectation from a primary school teacher is understood to be Positive Role Model Characteristic.

Keywords: Primary school teacher, teacher qualifications, teacher competencies, school, expectation

¹ Hülya Çelik, Yüksek lisans öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, e-mail: perihulyacelik@gmail.com

² Dr. Öğretim Üyesi Davut Hotaman, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı, e-mail: davut@yildiz.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, ilkokullarda çalışan sınıf öğretmenlerine dair beklentilerin incelenmesidir. Araştırmada okul idarecileri, veli ve öğrenciler, sınıf öğretmenlerinden beklentilerini dile getirmiş; sınıf öğretmenleri ise hem kendilerine dair mesleki beklentilerini hem de neleri karşılamakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde, birbirinden farklı 7 ilçede bulunan okullarda görev yapan ve bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 17 okul idarecisi, 60 öğretmen ile yine aynı okullara bağlı 405 veli ve 446 öğrenci velisi oluşturmaktadır. Çalışılan okullardan 4'ü resmi, 3'ü özel okuldur. Sınıf öğretmenlerine dair beklentilerinin neler olduğunu belirlemek amacıyla görüşme formları kullanılmış, elde edilen veriler, nitel içerik analizi ile çözümlenerek temalaştırılmıştır. Araştırmaya katılan okul idarecileri, veli, öğrenci ve sınıf öğretmenlerinin, Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme, Akademik Başarı, Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma, Öğrenciye Sevgi ve İlgi Gösterme, Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi, Sınıf Yönetimi – Disiplin temalarını ortak bir dille ifade ettikleri görülmüştür. Araştırmanın bulguları değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerine dair en yüksek beklentinin Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme beklentisi olduğu anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, öğretmen yeterlikleri, öğretmen nitelikleri, okul, beklenti

Giriş

Sınıf Öğretmenlerinin Okul Sistemindeki Rollerini

Gelişen her yeni yüzyıl, toplumsal yapıları ve beraberinde, var olan kurumları değiştirerek ilerlemiştir. Batılı ülkelerde sanayi sektörünün ihtiyaç ve beklentileri odağında modern okullar ortaya çıkmıştır. Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki ilişkisinin gerçekleştiği okul olgusu sosyal araştırmacıların ilgisini daima üzerinde tutmaktadır. Felsefe tarihinde adı geçen pek çok kişi eğitim üzerine görüşlerini belirtmişlerdir. Eğitim felsefesine de yön veren bu görüşler, öğrenen ve öğretmenin okul sistemindeki rolleri ile ilgilidir. Kant, çocukların okula öncelikle itaat etmeyi öğrenmek amacıyla gönderilmeleri gerektiğini öne sürmüştür (Kant, 2009, s. 33). Russel farklı bir bakış açısıyla okullardaki baş eğdirme konusundaki direncin, çocukları savaşa yatkınlaştıracağını belirtmiştir (Gottschalk, 1984, s. 78). Tolstoy, okulda müdahale olmamasının çocuğu istediği öğretime yakınlaştıracağını ve istemediğinden de kaçınabileceğini söyleyerek bilişsel ve duyuşsal yönlerde reşitliğe vurgu yapmıştır (Karataş, 2012, s. 7). Dewey yaptırımlarla iç disiplin oluşmayacağını, sessizliğin suni

bir gösterge olduğunu söylemiş; çocuğun gerçek doğasını odak noktası kabul etmiştir (Dewey, 2011, s. 76). Rousseau (2009, s. 76) Emile’de, bir ders her ne kadar öğrenci için faydalı dahi olsa öğrenci kendini hazır hissetmiyorsa öğretimin yapılmaması gerektiğini söylemiştir. Rousseau’ya göre öğrenci merkezdedir ve öğretmen kendi öğrencisi ile ilgili inisiyatif hakkına sahiptir. Topçu (2016, s. 71) toplumsal rolünü ön plana çıkararak devletlerin olumlu ve olumsuz yönde değişiminin sorumluluğunu öğretmenlerin omuzlarına bırakmıştır. İvan Illich (2015, s. 47) ise okul sisteminin katılımcılarından hak iddia eder yapısını öne sürmüştür ki böyle olması öğretmeni, terapistlikten bekciliğe kadar çok farklı rollere sokmaktadır. Yıldız, sınava hazırlayıcı teknisyen öğretmenin tipolojisini ortaya koymuş ve bu yeni modelin özelliklerinin öğrencilerinin sınav başarısından başka herhangi bir toplumsal sorumluluğu bulunmayan, yalnızca akademik bilgi aktarıcısı, mekanikleşmiş bir kişi olarak betimlemiştir; bu düzene göre öğrenci ve öğretmen değil, sistemin kendisi merkezdedir (Yıldız, 2014, s. 13). Öğretmenliği yalnızca bilgi aktarmak olarak görmek, öğrenme üzerinde tekele sahip olduğu yanılsamasına yol açabilmektedir; fakat okullardaki durum artık böyle olmamalıdır (Schlechty, 2005, s. 150). Sınıftaki öğretmen rollerinin yanı sıra öğrencileri yeterliklerine göre gruplama ve yöneltme, öğretim programlarının planlanması ve düzenlenmesi, kaynakların belirlenmesi ve oluşturulması, kapsamlı ölçütler gerektiren sınav komisyonlarındaki faaliyetlere katılım, kurum ve kişilere dair bilgilerin kaydedilmesi ile birçok idari ve evrak işlerini yürütmek zorundadırlar. Tüm bu görev ve sorumluluklar “Ben bunun için öğretmen olmadım.” diyen memnuniyetsiz bireyleri beraberinde getirmektedir (Kyriacou, 2016, s. 48).

Sınıf Öğretmenliğinin Nitelikleri ve Öğretmen Yeterlikleri

İnsanoğlunun en değerli varlığı olan evlatlarını emanet alan öğretmenler, tarihin en eski mesleklerinden birini ifa etmektedirler. Öğretmen değişen öğrenci ihtiyaçlarına göre göre arkadaş, dost, anne baba ve lider rolündedir (Başar, 1999, s. 117). Öğretmenler sahip oldukları statü gereği, yalnızca bilgi aktaran kişiler değildir; öyle olsalardı öğretim işini makineler de üstlenebilirdi. Öğretmenler bilişsel tutum, duygusal tepki ve bireysel alışkanlıkları ile öğrencilerini etkilemektedirler. Öğrenciler, öğretmenlerinin anlattıkları konudan çok, konuları nasıl yaklaştığından ve nasıl yorumladığından etkilenirler (Ünal ve Ada, 2004, s. 16).

Öğretmenlerin okul sistemindeki nitelikleri şu şekilde belirtilebilir: Liderlik, koçluk, mentörlük, rehberlik/sırdaşlık, eğiticilik/disiplincilik, yargıçlık, bilgi yayıcılık, danışmanlık/nasihatçılık, uzlaştırıcılık, toplumsal yabancılık, çevre kalkınmasına katılım, çevre liderliği, ahlak savunuculuğu, kültürlülük, çocuk eğitim uzmanı (Gündüz, 2012, s. 229-231). Hotaman (2011, s. 129-130). öğretmenlerin sahip olmaları gereken özellikleri şu başlıklar altında toplamıştır: İletişim becerisi yüksek, coşkulu ve sosyal, hoşgörülü ve sabırlı, açık fikirli ve esnek, sevecen, anlayışlı ve esprili, yüksek başarı odaklı, iddialı ve çalışkan, cesaretlendirici, teşvik edici ve destekleyici, demokrat, yeniliklere ve değişime açık, entellektüel, yaratıcı bir kişilik sahibi olma. Schlechty (2011, s. 147-153) farklı bir yaklaşımla geleneksel anlayışta üç öğretmen olduğunu belirtmiştir: klinikçi, bilgi aktarıcı ve oyuncu. Özellikle sınıf öğretmenlerinde görülen klinikçi yaklaşım öğrenme hedeflerinden önce davranışsal hedeflere yöneliktir. Bu tip öğretmenler sınıftaki tüm öğrencilerinin ihtiyaçlarına karşı duyarlıdırlar ve her birinin davranış gelişiminde, ayrı ayrı çaba harcamaktadırlar. Bilgi aktarıcı öğretmen, öğrencilerinin tek bilgi kaynağı olarak kendini görmekte ve skolastik uygulamalar gerçekleştirmektedir. Onların odak noktası öğrenme hedefleridir. Oyuncu öğretmenler ise orta kademe öğrencileri üzerinde daha etkili, eğlendirici, kişisel performansa yönelik hareket etmektedirler. Geleneksel anlayışta her öğretmen tipinin dayandığı temeller olmasına karşılık yeni yönelimlerde öğretmenlerin lider ve mucit olmaları beklenmektedir. Öğrencisine yönelik anlamlı, zorlayıcı ve tatmin edici etkinlikler icat eden ve motive etmek yerine çocuğun gerçek motivasyonunu belirleyen öğretmenler, hem okulu iyileştirecekler hem de öğrencileri için daha faydalı olacaklardır.

Öğretmenlik mesleğinin tanımı ve yasal çerçevesi, 1973 tarihli 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre "Öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bunu la ilgili öğretim görevlerini üzerine alan bir ihtisas mesleğidir." ifadesiyle belirlenmiştir. Dolayısıyla devletin öğretmenlerinden beklentisi "Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifade etmekle yükümlüdürler." olarak açıklanmıştır. 1739 sayılı Milli Eğitim Kanunu'nda öğretmenlerin niteliklerine ve seçimlerine dair 45. Maddesinde "Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon bakımından aranacak nitelikler

Milli Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.” denmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Müdürlüğü tarafından 2017 yılında güncel hali yayımlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belgesinde öğretmenlerden beklentilerin açık bir dille ifade edildiği görülmektedir. Kişiyeye özgü görecelik yerine, öğretmenlerin sahip olmaları beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin belirlenmesi zorunluluğundan doğan bu belgede, öğretmenlerde aranan nitelikler “yeterlik” sözcüğü altında tablolatırılmıştır. (MEB, 2017, s. 2). Her öğretmenlik alanı için farklı bir özel alan yeterliği belirlemek yerine, genel yeterliklere alan bilgisi ve alan eğitimi bilgisi başlıkları eklenmiş, tek ve bütünsel bir metin oluşturulmuştur. Mesleki bilgi, mesleki beceri, tutum ve değerler şeklinde üç yeterlik alanı olarak belirlenmiştir. Bu üç başlık altında 11 yeterlik ve bu yeterliklere ilişkin 65 gösterge bulunmaktadır. Mesleki Bilgi ve Mesleki Beceri yeterlik alanları, öğretmenlerin paylaşımları ile geliştirilebilecek alanlar iken Tutum ve Değerler yeterlik alanının, öğretmenlerin kişilik özellikleri ile ilgilidir. Küçükahmet’e göre “Tutumlar, öğretmenlerin öğrencileri etkileyen en öncemli kişilik özelliklerinden birisidir ve özellikle mesleğe, öğrenciyeye ve okul çalışmalarına yönelik tutumlar, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir.” (Küçükahmet, 2003, s. 68).

Bu çalışmanın amacı okul sisteminde sınıf öğretmenlerinde dair beklentilerin neler olduğunun incelenmesidir. Araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Okul idarecilerinin, sınıf öğretmenlerine dair beklentileri nelerdir?
2. Velilerin, sınıf öğretmenlerine dair beklentileri nelerdir?
3. Öğrencilerin, sınıf öğretmenlerine dair beklentileri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin karşılamakta güçlük yaşadıkları beklentiler nelerdir?

Bu çalışmanın önemi okul sisteminde sınıf öğretmenlerine dair beklentilerin neler olduğunu okul idarecileri, veliler ve öğrenciler tarafından belirleyerek, sınıf öğretmenlerinin bunları karşılamakta güçlük yaşadıkları durumları belirtmektir. Bu çalışmadan elde edilecek verilerin, üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören

sınıf öğretmeni adayları ile alanda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri için, mesleki yeterliklerin ve kendilerinden beklentilerin neler olduğunu yasal ve öznel ifadelerle ortaya koyması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma nitel bir çalışmadır. Nitel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, kendi genellemelerine nasıl ulaştıklarını ve yaşadıklarına ne tip anlamlar yüklediklerini ortaya koymaktır (Merriam, 2013, s. 5). Nitel araştırmalar, kişilerin kendilerini ve buldukları çevrelerini nasıl düzenledikleriyle, bunlara hangi sembol, ritüel, sosyal rol ve benzerleri nasıl anlamlandırdıklarıyla ilişkilidir (Berg ve Lune, 2015, s. 25).

Araştırmanın gerçekleşmesinde nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji esas alınmıştır. Fenomenoloji duygusal anlam yüklenmiş ve bireyler üzerinde etkili olan insan deneyimlerini ortaya çıkarmaya uygun bir nitel araştırma türüdür. İlgili fenomen hakkında, önyargılardan arınıp, onun yapısının ve bileşen unsurlarının, gerçekte var oluş haliyle incelenmesidir (Merriam, 2013, s. 224-226). Fenomenoloji, diğer adıyla olgubilim deseni, günlük hayatta karşılaşılan olguları (fenomenleri) incelemeye ve anlamlandırmaya yönelik bakış geliştirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 78-80). Fenomenolojik çalışmalar, birkaç kişi veya paydaş grupların, bir fenomen üzerindeki yaşantı ve deneyimlerini ortak bir anlam üzerinde tanımlamasıdır (Creswell, 2015).

Farklı insanların deneyimleri ayraç içine alınır, analiz edilir ve fenomenin gerçeğini tanımlamak için karşılaştırılır; örneğin, yalnızlığın, anne olmanın ya da belirli bir programın üyesi olmanın gerçeği. Kültürün varlığı ve önemine dair bir etnografikçinin varsayımı gibi, gerçeğin varsayımı sadece fenomenolojik araştırmanın özelliğini tanımlama haline gelir (Patton, 2002, s. 106).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul ilinde 7 farklı ilkokulda görev yapmakta olan 60 sınıf öğretmeni, 17 okul idarecisi ile aynı okullarda bulunan 446 ilkokul öğrencisi ve 405 veliden oluşmaktadır. Çalışılan okulların tümü birbirinden farklı ilçelerde bulunmaktadır ve 4'ü resmi, 3'ü özel kurumdur.

Veri Toplama Araçları

Okul idarecilerine, öğrencilere, velilere ve sınıf öğretmenlerine hangi tür beklentilere sahip olduklarını açıklamaları amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan tüm formların hazırlanmasında, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü Strateji Bölümü Araştırma ve Anket İzin Komisyonu'ndan gerekli izinler alınmıştır.

Okul idarecileri, veliler ve öğrencilere uygulanan görüşme formlarında öncelikle demografik özelliklerini bildirmeleri, ardından “Sınıf öğretmenin beklentileriniz nelerdir? Sizin için önem sırasına göre belirtiniz.” açık uçlu sorusunu yanıtlamaları istenmiştir. İlkokulda öğrenim gören öğrencilerin çocuk olmaları dolayısıyla, velilerinden izin yazıları alınmıştır. Okul idarecisi, veli ve öğrenci görüşme formları bir açık uçlu soru, sınıf öğretmenine uygulanan görüşme formunda ise beş açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşme formlarında, öncelikle okul idarecilerinin, velilerinin ve öğrencilerinin kendilerinden beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Devamında sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri ve karşılamakta zorlandıkları beklentileri açıklamaları istenmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde gerçekleştirilen işlemler şu şekildedir:

· Okullarda öncelikle, gönüllülük esasına göre katılım gösteren okul idarecileri ve sınıf öğretmenlerine görüşme formları uygulanmıştır.

· Sınıf öğretmenleri aracılığıyla öğrencilerin evlerine, üzerinde öğrencinin numarasının yazılı olduğu kapalı zarflar gönderilmiştir. Bu kapalı zarflar içerisindeki formlardan biri, veli görüşme formudur; bir diğeri öğrencilerin görüşlerinin toplanması için veliden istenen izin yazısıdır. İzin veren velilerin, öğrencilerine görüşme formu uygulanacağı bildirilmiştir.

· İzin formlarının toplanmasının ardından, izinleri bulunan öğrencilere görüşme formları uygulanmıştır. Bu görüşme formlarında yine öğrenci numaraları kullanılmış, isim – soyisim istenmemiştir; araştırmacı tarafından sınıf numaralarının bulunduğu sınıf listelerini saklı tutulmamıştır.

· Çalışma grubunun sayıca fazlalığı nedeniyle görüşme formları gönüllülerin kendileri tarafından doldurulmuş, araştırmacı tarafından bire bir görüşme gerçekleştirilmemiştir. Bu durumun dezavatajı araştırmacının derinlemesine sorular sormasının mümkün olmamasıdır. Yanı sıra katılımcılarla yüz yüze olunmadığında kendi fikirlerini daha rahat şekilde ifade edecekleri öngörülmektedir (Altun, 2009, s. 569).

Verilerin Analizi

Araştırmanın verilerinin incelenmesinde nitel içerik analizi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda içerik analizi, “Kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesine ve yorumlanmasına” dayalıdır (Akt. Berg ve Lune, 2015, s. 380). Katılımcıların görüşme formlarındaki yazılı cevapları, araştırmacı tarafından okunmuş ve birbirine benzeyen ifadeler temalar altında toplanmıştır. Tema, kategori, örüntü ve bulgu kavramları birbirlerinin yerine kullanılacak terimlerdir ve genel anlamda “araştırma sorusuna verilen yanıt” olarak tanımlanabilir. Temalar; birbirinden farklı birçok örneği, veri parçalarını kapsayan ve birbirleriyle ilişki kuran kavramsal öğelerdir (Merriam, 2015, s. 170-175). Veriler frekanslarına göre yüzdelik dilimlere ayrılarak tablolaştırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde okul idarecileri, veliler, öğrenciler ve sınıf öğretmenlerine uygulanan görüşme formlarından elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, araştırmanın alt problemlerinde verilen sıralama doğrultusunda tablolaştırılmıştır.

Okul İdarecileri İle İlgili Bulgular

Tablo 1.

Okul İdarecilerinin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>
Cinsiyetleri	Kadın	6
	Erkek	11
	Toplam	17
Çalıştıkları Okul Türü	Resmi Okul	9
	Özel Okul	8
	Toplam	17
Öğrenim Düzeyleri	Lisans	10
	Lisansüstü	7
	Toplam	17
Yaş Aralıkları	21-30	2
	31-35	2
	36-40	7
	41-45	1
	46-50	2
	51 ve üstü	3
	Toplam	17
Mesleki Kıdemleri	0-5	7
	5-10	2
	11-15	3
	16-20	3
	21-25	1
	25 üstü	1
	Toplam	17

Tablo 1’de toplam 17 okul idarecisinin, demografik özelliklerinin verileri görülmektedir.

Tablo 2.

Okul İdarecilerinin Sınıf Öğretmenlerinden Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Olumlu Öğrenci – Veli İletişimi	17	100
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	16	94,1
İş Ahlakına Sahip Olma	11	64,7

Akademik Başarı	10	58,8
Sosyal Aktivite Üretme	10	58,8
Yenilikçi ve Gelişime Açık Olma	7	41,1
Sınıf Yönetimi – Disiplin	7	41,1
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	6	35,2
Derse Zamanında Girme	6	35,2
Ekip İçi İletişim	4	23,5
İtiat	4	23,5
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	4	23,5

Tablo 2’de okul idarecilerinin, görüşme formlarında belirttikleri görüşlerine göre 12 farklı tema oluştuğu görülmektedir. Tablo 2’nin frekans ve yüzdesi, toplam 17 okul idarecisi üzerinden hesaplanmıştır.

Veliler İle İlgili Bulgular

Tablo 3.

Velilerin Demografik Özellikleri

<i>Demografik Özellikler</i>		<i>f</i>
Cinsiyetleri	Kadın	313
	Erkek	92
	Toplam	405
Öğrencilerini Gönderdikleri Okul Türü	Resmi Okul	336
	Özel Okul	69
	Toplam	405
Öğrenim Düzeyleri	İlkokul	61
	Ortaokul	41
	Lise	120
	Lisans	124
	Yüksek Lisans	40
	Doktora	7
	Toplam	393
Yaş Aralıkları	21-30	40
	31-35	99
	36-40	141
	41-45	86
	46-50	31
	51 ve üstü	8
	Toplam	405
Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi	1	47
	2	103
	3	137
	4	118
	Toplam	405

Tablo 3'te toplam 405 velinin, demografik özelliklerinin verileri görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerden 12'si, öğrenim düzeyini belirtmemiştir.

Tablo 4.
Velilerin Sınıf Öğretmenlerinden Beklenti Temaları

Temalar	f	%
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	365	90,1
Akademik Başarı	285	70,3
Öğrenciye Sevgi ve İlgi Gösterme	196	48,3
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	193	47,6
Veli ile İletişim Halinde Olma	129	31,8
Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	107	26,4
Öğrenciye Okulu ve Öğremeyi Sevdirmeye	78	19,2
Sınıf Yönetimi – Disiplin	72	17,7
Mesleki Donanıma Sahip Olma	70	17,2
Yeteneklerin Keşfi Yönlendirme	69	17,03
Sosyal Aktivite Üretme	68	16,7
Öğrenciyi Takdir ve Onare Etme	45	11,1
Öğrenciye Kendini İfade Etme Fırsatı Tanıma	37	9,1
Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırma	29	7,1
Mesleğini Sevme – Adanmışlık	28	6,9
Öğrencinin Sağlık ve Güvenliğini Koruma	27	6,6
Tecrübe Sahibi Olma	23	5,6
Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme	22	5,4

Tablo 4'te velilerin, görüşme formlarında belirttikleri görüşlerine göre 18 farklı tema oluştuğu görülmektedir. Tablo 4'ün frekans ve yüzdesi, toplam 405 veli üzerinden hesaplanmıştır.

Öğrenciler İle İlgili Bulgular

Tablo 5.
Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	f	
Cinsiyetleri	Kız	239
	Erkek	207
	Toplam	446
Öğrencilerini Gönderdikleri Okul Türü	Resmi Okul	405
	Özel Okul	41
	Toplam	446
Öğrencilerin Sınıf Düzeyi	1	44
	2	91
	3	152
	4	159
	Toplam	446

Tablo 5’te toplam 446 öğrencinin, demografik özelliklerinin verileri görülmektedir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Sınıf Öğretmenlerinden Beklenti Temaları

Temalar	f	%
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	306	68,6
Akademik Başarı	295	66,1
Sevgi ve İlgi Görme	252	56,5
Beden Eğitimi Dersi ve Oyun	184	41,2
Serbest Zaman – Sosyal Aktivite	153	34,3
Az Ödev	88	19,7
Eğlenerek Öğrenme	83	18,6
Kendini İfade Etme Fırsatı Bulma	73	16,3
Haftalık Ders Programına Uyuma	72	16,1
Olumlu Karakter Gelişimi	66	14,7
Öğrencilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	56	12,5
Sınıf Yönetimi – Disiplin	52	11,6
Takdir ve Onare Edilme	47	10,5
Öğrenciye Fiziksel – Psikolojik Şiddet Göstermeme	43	9,6
Kitap Okuma Saati	32	7,1
Mesleki Donanıma Sahibi Olma	15	3,3

Tablo 6’da öğrencilerin, görüşme formlarında belirttikleri görüşlerine göre 16 farklı tema oluştuğu görülmektedir. Tablo 6’nın frekans ve yüzdesi, toplam 446 öğrenci üzerinden hesaplanmıştır.

Sınıf Öğretmenleri İle İlgili Bulgular

Tablo 7.

Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler	f	
Cinsiyetleri	Kadın	43
	Erkek	17
	Toplam	60
Çalıştıkları Okul Türü	Resmi Okul	24
	Özel Okul	36
	Toplam	60
Öğrenim Düzeyleri	Lisans	37
	Lisansüstü	11
	Toplam	48
Yaş Aralıkları	21-30	8
	31-35	19
	36-40	8
	41-45	6

	46-50	5
	51 ve üstü	16
	Toplam	60
Mesleki Kıdemleri	0-5	4
	5-10	17
	11-15	15
	16-20	3
	21-25	9
	25 üstü	12
	Toplam	60

Tablo 7’de toplam 60 sınıf öğretmenin, demografik özelliklerinin verileri görülmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 12’si, öğrenim düzeylerine öğretmen okulu mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 8.

Sınıf Öğretmenlerinin Kendilerine Dair Mesleki Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Mesleki Doyum ve Takdir Görme	26	50
Yenilikleri Takip Etme	17	32,6
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	12	23,07
Daha İyi Ders Anlatma	12	23,07
Öğrenci ve Velilere Eşit Davranma – Adaletli Olma	10	19,2
Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme	8	15,3
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	6	11,5
Ekonomik Kalkınma	2	3,8

Tablo 8’de sınıf öğretmenlerinin, görüşme formlarında belirttikleri görüşlerine göre, kendilerine dair mesleki beklentilerinin 8 farklı tema oluşturduğu görülmektedir. Tablo 8’in frekans ve yüzdesi, görüş bildiren toplam 52 sınıf öğretmeni üzerinden hesaplanmıştır. Görüşme formları incelendiğinde 8 sınıf öğretmenin “Kendime dair mesleki beklentim yok.” benzeri ifadeler yazdıklarına rastlanmıştır.

Tablo 9.

Sınıf Öğretmenlerinin Karşılama Güçlük Yaşadıkları Beklenti Temaları

<i>Temalar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
----------------	----------	----------

Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma	44	100
Sınıf Yönetimi – Disiplin	14	31,8
Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi	9	20,4
Eğlenceli Ders Üretme	6	13,6
Öğrenciye Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye	6	13,6
Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi	5	11,3
Aynı Zaman Diliminde Farklı İş İstekleri	5	11,3
Öğrenciye Kitap Alışkanlığı Kazandırma	4	9,09

Tablo 9’da sınıf öğretmenlerinin, görüşme formlarında belirttikleri görüşlerine göre, karşılamakta güçlük yaşadıkları beklentilerin 8 farklı tema oluşturduğu görülmektedir. Tablo 9’un frekans ve yüzdesi, görüş bildiren toplam 44 sınıf öğretmeni üzerinden hesaplanmıştır. Görüşme formları incelendiğinde 16 sınıf öğretmenin “Karşılayamadığım beklenti yok.” benzeri ifadeler yazdıklarına rastlanmıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

· Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü tarafından 2017 yılında güncellenmiş hali yayımlanan “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” belgesinin, sınıf öğretmenlerine dair beklentileri karşılayan ifadeler/göstergeler taşıdığı görülmüştür. Bu belgenin, sınıf öğretmenlerinin sahip olmaları gereken genel özellikleri okul idarecileri, veli ve öğrencilerin bakış açılarına göre yansıttığı anlaşılmaktadır.

· Olumlu Rol Model Özellikleri Sergileme teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşları tarafından en yüksek düzeyde ifade edilmiş beklentidir. Sınıf öğretmenliği mesleğine seçilecek adayların, mesleğe uygun bir kişilik taşımalarını gerektirir. Sınıf öğretmeni yetiştirecek eğitim fakülteler, aday öğrencilere bir kişilik envanteri uygulayarak mesleğe yatkın kişilik özellikleri taşıyıp taşımadıklarını değerlendirebilir.

· Akademik Başarı teması, tüm eğitim paydaşları tarafından ortak bir dille belirtilmiş en yüksek ikinci beklenti temasıdır. Sınıf öğretmenlerinin kendilerine dair mesleki beklentileri ve zorlandıkları durumlar içerisinde dile getirdikleri Yenilikleri Takip Etme, Daha İyi Ders Anlatma, Teknolojiyi Kullanabilme Becerisi, Eğlenceli Ders Üretme, Okulu ve Öğrenmeyi Sevdirmeye temaları altında kaydedilen görüşlerinde Akademik Başarı temasına değindikleri görülmüştür.

· Paydaşlarla İletişim ve İşbirliği Kurma temasında belirtilen görüşlere göre, okul idarecileri, sınıf öğretmenlerinin velileri ve öğrencileri ile iyi bir iletişim içinde olmalarını istemektedirler. Bunlara karşılık sınıf öğretmenleri, okul idarecilerinin onların yaşadıkları sıkıntılara duyarsız davrandıklarını, veli odaklı davrandıklarını dile getirmişlerdir. Veliler de sınıf öğretmenlerinden, öğrencilerinin gelişimlerine ilişkin düzenli bilgi talep etmekte, yaşanabilecek olumsuz durumlarda beraber çözüm bulunmasını amaçlamaktadırlar. Sınıf öğretmenleri ise velilerinin, çoğunlukla kendi öğrencilerine özel ilgi beklentisinde olduklarını, yine öğrencinin gelişimine ilişkin bilgileri kabul etmediklerini, bu durumun sorun oluşturduğunu ifade etmektedirler.

· Öğrenciye Sevgi ve İlgi Gösterme teması, sınıf öğretmenlerinden yüksek düzeyde beklenen dördüncü temadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri, velilerinin kendileri ve çocukları için özel ilgi beklediğini ve bu tutumu adaletsiz buldukları için zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

· Öğrencide Olumlu Karakter Gelişimi teması, sınıf öğretmenlerinden yüksek düzeyde beklenen beşinci temadır. Öğrenciler bu beklentiye hayata hazırlanmak, arkadaşlarıyla daha iyi anlaşmak ve iyi bir insan olmak ile ilişkilendirmişlerdir.

· Sınıf Yönetimi – Disiplin teması, araştırmaya katılan tüm eğitim paydaşlarının ortak bir dille ifade ettikleri son beklenti temasıdır. Görüş bildiren tüm paydaşlarının görüşlerine göre sınıf öğretmenleri, öğrenci – öğretmen, öğrenci – ders, öğrenci – öğrenci, öğrenci – idareci, öğrenci – veli, veli – veli arasındaki tüm disiplin işlerinden ve oluşması istenen olumlu iklimden sorumludur.

Kaynakça

- Altun, S. A. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 567-586.
- Başar, H. (1999). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi. ISBN 975-11-1704-6
- Berg, B., Lune, H. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (H. Aydın, Çev.). Konya: Eğitim Yayınevi. ISBN 978-605-9831-11-6

Creswell, J. W. (2015). *Nitel Araştırma Yöntemleri Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal Yayınları.

Dewey, J. (2011). *Deneyim ve Eğitim*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.

Gottschalk, H. (1984). *Bertrand Russel Yaşamı*. İstanbul: Alaz Yayıncılık.

Gündüz, H. (2012). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. Mehmet Durdu Karşlı (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş içinde* (s.217-240). ISBN 978-9944-919-81-4

Hotoman, D. (2011). Eğitim Fakülteleri Kendi Öğrencilerini Seçebilir mi. *Kurumsal Eğitim Bilim Dergisi* 4 (1), 126-136. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/akukeg/issue/29342/313996>

Illich, İ. (2015). *Okulsuz Toplum*. İstanbul: Şule Yayıncılık. ISBN 978-975-7796-66-2

Kant, I. (2009). *Eğitim Üzerine*. İstanbul: Say Yayınları. ISBN 978-975-468-858-0

Karataş, E. (2015). Tolstoy'a Göre Eğitim. Bahri Ata (Ed.), *Bir Eğitimci Olarak Leo N. Tolstoy ve Yasnaya Polyana Okulu'ndaki Uygulamaları içinde* (s. 1-12). Ankara: Pegem Akademi Yayınları. ISBN 978-605-364-297-8

Küçükahmet, L. (2003). Bir Meslek Olarak Öğretmenlik. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. (1-26). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kyriacou, C. (2016). *Öğretmenlerde Stresi Giderme*. İstanbul: Pegem Akademi Yayınları. ISBN 978-0748-753-12-5

Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T. C. Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran 1973. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html

MEB. (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/

2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEYY_GENEL_YETERLYKL
ERY.pdf

- Merriam, S. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel Yayınları. ISBN 978-605-133-250-5
- Patton, M. Q. (2002). *Çhialitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Roeusseau, J.J. (2009). *Emile Bir Çocuk Büyüyor*. İstanbul: Selis Yayıncılık. ISBN 975-8724-12-6
- Schlechty P. (2011). *Okulu Yeniden Kurmak*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN 978-605-5426-00-2
- Topçu, N. (2016). *Türkiye'nin Maarif Davası*. İstanbul: Dergah Yayıncılık. ISBN 978-975-995-557-1
- Ünal, S., Ada, S. (2004). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası. ISBN 975-400-197-9
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, A. (2014). *Öğretmenliğin Dönüşümü*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık. ISBN 978-605-4979-29-5